Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыннаан 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҐЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҐЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 67 (6672). | 1988 сыл. Бэс ыйын 4 күнэ. СУБУОТА | Сыаната 3 харчы.

Чурапчинская ЦРБ
с. Чурапча, ЯАССР

✦ САРСЫН — МЕЛИОРАТОР КҮНЭ ✦

ОҐОҺУЛЛУБУТ СИРДЭР КӨДЬҮҮСТЭРИН ҮРДЭТИЭХХЭ

Үүнээйи уугa наадыйыытын хаачыйбакка эрэ үрдүк уунуну ылар кыайтарбат. Биһиги усулуобуйабытыгар үүнээйигэ наадалаах сылаас температура, сырдык, сайыҥҥы өттүгэр айылҕаран толору хаачылар. Оттон уугa наадыйыыта ордук курааи сыллэрга ыраах сиэтэ хааччыллыбат. Дьэ ол иһин, төбө кыалларынан, үүнээйини күүтэн-дьыдаан тутуулуга суох уунан хааччыйыы—биир сүрүн сорукпут.

Быйыл саасхы өттүгэр хаар уутуттан үрэхтэр, Аҥна өрүскэ уу кэлиитэ кыра буолан, ходуһалар нүөлсүйбэтилэр.

Ууну хаьытан нүөлсүтүүгэ аналлаах системалар Карл Маркс аатынан совхозка «Хаамыйа», Субуруускай аатынан совхозка «Болтоҥо», Эрилик Эристиин аатынан совхозка «Мэҥири», «Мыҥдаҕаайы» совхозка «Мөҥкүүдэ», «Молугу», «Көбдөх», о. д. а.—оройуон үрдүнэн барыта 1591 гектарга үлэлэбэккэ тураллар.

Совхозтар күүстэриниэн саасхы эрдэтээҕи нүөлсүтүү 700 гектарга былаанныаммыта эрээри баара-суоҕа 220 гектарынан толорулунна. Карл Маркс аатынан уонна Субуруускай аатынан совхозтар олох да тэрийбэтилэр, оттон Эрилик Эристиин аатынан уонна «Мугудай» совхозтар 20 гектарга эрэ ыстардылар. Манна сүрүн биричиниэ: уруккулуу өй-санаа, бу үлэҕэ суолта уурбат буолуу баһыйыыта.

Сайыҥҥы өттүгэр оройуон совхозтарыгар 25 объектыттан 1477 гектардаах сиргэ ардахтатан нүөлсүтүү ыытыллыахтаах. Системалар барыа аналлаах звеноларга сыһыарылыннылар. Оҕуруот астарын, хортуоппуйу олордуу уонна сорох сирдэргэ сиилэстиир культуралары ыһыы ситэриллиэхтэриэ, уунуу ардахтатан куттарыы саҕаламмытынан барыаҕа.

Ол эрээри сорох ардахтатар, нүөлсүтүллэр системалар ситэ бэлэмнэрэ суох. Холобур, «Чурапчы» совхоз Килэмкитээҥи отделениетыгар 30 гектардаах «Намылгы» систематыгар туһаныллыахтаах турбалар миэстэтигэр да тиэрдиллэ иликтэр, Карл Маркс аатынан совхозка «Мунньалы», «Мугудай» совхозка «Куонду» системаларын турбалара ситэ тардыллыбатылар. Баарыы бэрт түргэнник туоратар дьаһаллар ылыллыахтаахтар.

Кэлин сылларга курааннаан, күөллэр улаханнык уоланнар, нүөлсүтэр системалары үлэлэтиигэ улахан ыарахаттар үөскэтилэр. Ол курдук, Эрилик Эристиин аатынан совхозка 68 гектардаах «Тыл-быылаах» систематын уута хааччыллыбат буолан үлэлэбэт туруктаах. Онтон бу совхоз «Мүрү Чараҥа», «Мугудай» совхоз «Чэччимэ» системаларыгар уу атын күөллэртэн хачайданнаҕына эрэ үлэлиир туруктаахтар.

Совхозтар салайааччылара мелиоратордар үлэлэригэр сыһыаннарын уларыта иликтэр. Миэстэлэргэ дьаһымтыалаах кэмэҥ оҥорботтор, кэтиир позициялаах тураллар. Ити түмүгэр миэстэтигэр быһаарылыахтаах да боппуруостар оройуонуран эргийэллэр. Оройуон алта совхоһугар баара эрэ 4 мелиоратор үлэлиир. Олору да сылы эргиччи туһаныллаах үлэлэриэн үлэлэппэттэр, кыһынын от таһыытыгар, прес-тээһиннигэр, сайынын отчут быһыытыгар туһаналлар. Бу кэмнэ кинилэр бырайыак сирдэри чинчийиннэн, смета-бырайыак оҥоһуутуттан, оҥу тигулга киллэриннэн, техниканы, оборудованиены булуулаан дьарыктанныахтаахтар, уунуу кэмигэр ыстарыахтаахтар. Ол эрэ түмүгэр бу тутаах үлэттэн көдьүүһү ылыахпыт.

Оройуоммут курааны сирдээҕин учуоттаан, республика салалтата мелиорация боппуруостарыгар улахан көмөҥү оҥорор. Ол курдук, «Якутмелиоводстрой» ПМК-та тэриллэн кини күүһүнэн элбэх сиитирдэр системалар оҥоһулуннулар, оҥоһулла тураллар. Маны таһынан быйыл сиитирдэр системаларын объектарын көрөр-харайар управление тэриллиэ.

Оройуонтан мелиорация көдьүүстээхтик үлэлиригэр бу иннинэ тэрилтэ иннинитин биллэр-көстөр оруолу ылыахтара саарбахтаммат.

Түмүккэ сайынын хойутаан уунуу ыстарыы туох да көдьүүһэ, туһата суоҕун аспыт сыллар холобурдара көрдөрбүттэрин өйдэтүөҕү баҕарыллар. Онон совхозтар салайааччылара, специалистара, аналлаах звеноолар, үүнээйигэ уунуу куттарыы суолтатын толору өйдөөн, бу күннэртэн уунуу ыстарыыга сменнаан үлэлээһиннэ булгуччу тэрийэллэрэ аада.

Бачыымнар күүстэрэ —батыһааччыларыгар

ЫКСА ЫЛСАН

Быйылгы ыарахан, эл-бэх ороскуоттаах ыстыгы этэҥҥэ туоруурга ордук элбэх көмөҥү ытык-маанылаах дьоммут— пенсионердар оҥордулар. Мүгүдай нэһилиэгин пенсионердарэ, дьиэ хаһаайкалара республика үрдүнэн бачыым кэтэҕэн мөлтөх туруктаах ороһу ньирэйдэри бүөбэйдээн, көрөн-истэн күөхха үөскэппэрдилэр. Оройуон үрдүнэн барыта 630-са ороһу ньирэй нэһилиэннэрэ илиитин сылаанныгар ыйыллан этэҥҥэ сыл таҕыстылар. Карл Маркска—71, Эрилик Эристиигэ—35, «Чурапчыга» — 88, «Мыҥдаҕаайыга» —157, «Мүгүдайга»—234 ньирэйдэр дьиэ хаһаайкаларынан уонна пенсионердарынан ыйыллыннылар.

Ленин орденын кавалера А. Н. Кардашевскай, кэргэнинэн Дьячковскайдар, П. П. Поталов уо. д. а. туппут ньирэйдэрин сүрдээх кыһаммаҥнаах көрөннөр туттардылар.

Бу кэскиллээх уонна туһалаах бачыымы быйыл өссө кэҥэтэрэ, салтыы сайыннарарга ыытыахпытын аада. Ити үлэни бу күннэртэн саҕалыахха. Сабаҕалааһын быһыытынан бэс уонна от ыйдарыгар совхозтарга 890-са ньирэй торуруннуу күүтүллэр. Ити ньирэйдэри ыаммыт үүтэрик нуормэтын иһэрдэн баран бинир ыйдаах кэмнэриттэн нэһилиэннэҕэ туттарыыны саҕалыахха. Урукку өттүгэр ороһу ньирэйдэри дэлби ырыаран дьүдэтэн баран көрүүгэ бизнэр идэбитин тохтотуоҕуҥ. Үчүгэй, эбэтэр орто туруктаах ньирэйдэри нэһилиэннэҕэ дэбигис ылыа этэ. Көрөрүгэр-истэригэр да чэпчэки буолара чахчы. Өссө от үлэтэ саҕаланыан иннинэ хас биирдии ыалы кытта кэпсэтиһэн уонна дуогабардаһан хотон туттарыгар, кэтэтэригэр тутуу маһын киллэрэн биэриэххэ. Ылбыт ньирэйдэригэр сыл тахсар отторун бэйэлэрэ оттуур гына сир сыһыардахха өссө табыллыа этэ.

Сорох ыаллар ылбыт ньирэйдэриэн кыстатан баран эйиилги сайын устата көрөн-истэн күүһүүгэр государствоҕа туттарар гына дуогабардаһар оттун эмиэ үөрэтиэххэ.

Түмүктэр, бары совхозтар салайааччылара уонна специалистара быйыл сайыҥыттан ыла нэһилиэннэҕэ киэҥ арааттын кытта ыкса ылсан үлэлиргэ туруналларыгар баҕарабын.

Б. ТЫТЫГЫНАЕВ,
ветстанция начальника.

ЫРЫАЛДААХ ЫАЛДЬЫТТАР

Бөтөрүөкүөтэ Субуруускай аатынан совхоз хоҥуутааҕы өтүүларыгар Чурапчытааҕы АКБ ыалдьыттаата.

С. Яковлев салайар звеноттан үлэһиттэрэ ыһыыны надьыалэ иннэн бүтэрэргэ соруктаналлар. Агитбригада сыырыттаҕын күн звено 690 гектар баһыыаҕа сиэмэни киллэрбит эбэ. Үлэ түүннэри-күнүстэри тохтоло суох барар.

Хайа баҕарар коллективка буоларын курдук, манна да атыттартан чорбойон үлэлиир дьоннордоохтор. Киниилэртэн биирдэстэриниэн Е. Попов буолар. Егор Егорович К-700 тракторы сүүрдэр. Кини бу күннэргэ ыһыы үлэтин түмүктээн паардаһыныгга киирдэ. 1951 сыллаахтан саҕалаан тимир-тиһиликтээх көлөҥү сүүрдүбүт оройуон кырдьаҕас механизатордарыттан биирдэстэрэ С. Н. Литвиницев бу звеноҕа настаҥнытыыр. Аҕа табаарыс ааспыт сыллары таһаҕас огостубакка эдэрдэри кытта таҥнэ аныыйан үлэлии сылдьарыттан культура үлэһиттэрэ улаханнык үөрдүлэр-астылар.

13 №-дээх Одьулуунааҕы СПТУ иккис курсун үөрэнээччиларэ бу звеноҕа сыстан практикаларын бараллар. баһылыахтаах идэлэрин кытта ыкса билсэллэр. Звено чилиэннэриттэн элбэх мунаарар боппуруостарын ыйыталлар. Аҕа табаарыстары кытта кэпсэтии үлэ туһунан эрэ буолбатах. Олох бары боппуруостара таарыллаллар. Биир тылынан эттэхха, Одьулуун нэһилиэгин пенсионердара уонна настаҥнактара ыччаты үлэҕэ, олохго уһуйарга ыытыыларын бу дьоҕус коллективы тумнубатах.

Звено бу күннэргэ 600 гектар баһыыаны паардаһыныгга үлэлиир.

В. КУЗЬМИН.

КЫЛААҺЫНАН ФЕРМАҐА

Кылааһынан тутуспутунан производствоҕа үлэлии тахсыы—бу үтүө бачыым.

Хайахсыттар бачыымнарын ейиэн Дириҥ орто оскуолатын X «а» кылааһын бүтэрээччилэр тутуспутунан хаалыылаах фермаларга үлэлии тахсарга быһаарыннылар.

Оҕолор иннинэ быһаарыныыны ылыылара түбэлиэхчэ буолбатах. Дириҥ орто оскуолатын бүтэрээччилэр кылааһынан суоһу иитиигэр үлэлии тахсыылара өссө 23 сыл анараа өттүттэн саҕаламмыта. Ол курдук, 1966 сыллаахха 17 выпускник Таппалаах фермаҕар үлэлии тахсыбыттара. Кыргыттар ыанньыксыттаабыта р.а, уолаттар ферма иэстэс үлэтин баһылаабыттара. Кинилэр ортолорутар Т. С. Евграфова, Н. П. Кузьмина, У. Д. Илларионова, М. Н. Корякин, П. П. Тарасов уо. д. а. бааллара. Кинилэр билиҥ үөрэхтээх дьон буолан төрөөбүт совхозтарыгаарыылаахтык үлэлээ линнэр.

1981 сыллаахха оскуоланы бүтэрэр 5 уол фермаҕа ыанньыксыттар тахсаннар олохтоохтору «соһуннуттара». Хас биирдиилэрэ 18—20-лии ыанаҕы тутаннар үлэлээн барбыттара. В. Адамов, К. Тарабукин, Е. Толстоухов уо. д. а. бэрт таһаарыылаахтык үлэлэбиттэрэ.

Быйылгы оҥуһу бүтэрээччилэртэн ангардара Лэлдьэхси, ангардара Хадаар фермаларыгар үлэлиннилэрэ былааннаах. Оҕолорго үлэҕэ тардыстыы үөскээһиннигэр ыытыллаах салайааччыта Д. Н. Артемьев улахан оруоллаах. Кини үгүстүк производство бастыҥнарын кытта көрсүһүүлэри тэрийтэлээбэтэ. Производственнай үөрэхтээһин быыстыанан шефтээх Уйун Алаас фермаҕар иккки сыл устата сүүсүһүт үлэлии кытта быһаччы билсибиттэрэ.

Оҥуһу бүтэрээччилэр совхозка иккки сылтан итэҕэһэ суох, кинилэр иннилэриилээҕи колуонэлэр холобурдарынан, үтүө суобастаахтык үлэлиргэ былааннаахтар.

Г. КУЗЬМИН,
учуутал.

КҮҮРЭЭННЭЭХ ҮЛЭҐЭ ТУРУНАН

Болтоҥоҕо 200 миэстэлээх типовой кулуун дьиэтин тутааччыларга тиийэбин. Тутуута отделение тоһуу үлэһитэ Николай Егорович Егоров маастардыыр, бу үлэҕэ баҕа өттүнэн ылсан салайар. Уруккуттан буоларын курдук, кырдьаҕастар Семен Яковлевич Москвин, Дмитрий Дмитриевич Попов үлэҕэ баай опыттарын ыччаттарга бэрсэллэр, сырдатар-китэр үлэ киниин тутууну бэйэлэрин ытык иэстэриэн аалаллар.

Оттон эдэрдэр... Урукку өттүгэр, инициатива көтөҕөннөр элбэх тутууну ыыпыт, билигин 18 №-дээх Харбалаахтааҕы СПТУ үөрөнээччиларэ Игнатий Картузов биригэ үөрэнэр доҕотторуннуун комсомолецтар Николай Павлуцкайы, Тимофей Борисовы, отделение рабочайдара комсомолецтар Илья, Николай Седалищевтардыын уонна Культура дьиэтин директора Иван Ивановтуун—барыта уон кийилээх биригээдэ күүрэннэх үлэҕэ туруммут. Хайы-үйэ ааылаатын туһэрэннэр истиэнэ түһэрэн барбыттар. Эдэрдэр даҕаны, кырдьаҕастар даҕаны дьүккүөрдээхтик уонна үрдүк таһаарыылаахтык үлэлиллэр. МТЗ-82 трактордаан комсомолец Петр Ефремов бэрэбиинэлэри кэтэхтэрэн биэрэр.

Субуруускай аатынан совхоз администрацията, сельскай Совет исполкома, отделение салалтата нэһилиэн общественноһын уонсай мунньаҕар кулуун тутуутун бэйэ күүһүнэн оҥорор боппуруоһу туруорбуттарын общественность кинэнник ейиэ, бүтэ. Ол курдук, субуотуньуктарга 1500 кубометр мас кэрдиллэн миэстэтигэр киллэриллибит. Мас кэрдиитигэр рабочайдар Н. Н. Кривошапкин, Е. Е. Дуранов, таһыытыгар трактористар И. П. Петров, Д. Д. Ефремов, Г. И. Картузов күүстэрин харыстаммакка үлэлэбиттэрэ. 200 кубометрган тахса бэрэбиинэ субуотуньук күүһүнэн лафеттаннан, о.д.а. киларама бородуукчуйалара оҥоһуллан барыллыбыттар. 10-

(Бүтүүтүн 3-с стр. көр).

Официальнай ыалдьыттааһын түмүктэннэ

Америка Холбоһуктаах Штаттарын Президенэ Рональд Рейган Советскай Союзка официальнайдык ыалдьыытын сылдьыыта түмүктэннэ.

Бэс ыйын 2 күнүгэр Кремльгэ АХШ Президенин официальнайдык атаарыы буолла. Эмиэ хорсүһүүгэ курдук, церемония Кремль Улахан дыбарыаһын Георгиевскай саалатыгар буолан аста. ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев Р. Рейганга уонна Н. Рейганга үтүө айаны баҕарда.

Кремльтэн автомашиналар кортежтара мотоциклистар эскортарын арыаллааһынынан Внуково аэропорка аттанна. АХШ Президенэ Советскай Союзтан барда.

(ССТА).

✦ ХАҺААЙЫННААҺЫН МЕХАНИЗМА ✦

АРЕНДАНЫ БИҺИРИИБИТ

Бэйэни бэйэ үбүлэнин, тигэр кинрэн баран, Эрилик Эристиин аатынан совхоз Агропромбанкка баар расчетнай счетутар, сыл саҕаланыаҕыттан государствоҕа туттарыллар үүт былааннаах сорудаҕын 57 тоннанан, үнхарчы кинриитин 106 тыһыынча солкуобайынан ситэ толорбоппо иһэр. Оттон государствоҕа туттарыллар үүт былаанын толбөрдохнутуна, совхоз 2 молгуйүөн солкуобайдаах ыраас барсы ылыахтаах эбэ. Бу былааннамыт барсы ылар туһугар, совхоз территориятыгар олорор нэһилиэнньэ барыларыгар күүс-көмө буолуохтаах.

Нэһилиэнньэни кытта үлэни күүһүрдэр иниттэн ыччат сүөһүнү көрүүгэ хаһыйыыга, хойутаан төрөөбүт тыһаҕаны, тигэни ньгрэй көҥүл эмиитигэр ыыпат сылынан сүөһү аҥылыгар анаан турнепсы үүнэриигэ, ыраастан оттуурга арендай бэдэрээт дуогабарын усулуобуйатын, ону тэҥэ сүөһүтэ суох ыалы сүөһүлүүргэ араас варианнарынан усулуобуйа оҥорторуобут. Ол усулуобуйаларбытын дирекцияҕа, үлэ коллективын мунньаҕар, нэһилиэнньэҕэ олорор сирдэриттэн, ону таһыттан интэрнэһиргиир дьону туспа мунньан эльбэх кэпсэтиилэр бардылар. Дьон итэ усулуобуйалары биһириллэр эрэзэри, кураанаан от үүнүө суоҕа диэн тардьыналлар.

Нэһилиэнньэттэн хомуллар эт, үүт совхозка туҥар сыаната чэпчэки, онон совхозтарга дифференцированнай надбавкалар суоттарыгар барсы бөҕөрөө чуолкай. Саҥа оҥоһуллубут арендай бэдэрээт дуогабарын нэһилиэнньэни кытта түһэрсиигэ аҥардас отделение управляющайдара эрэ үлэлиллэрэ кэрэгэй. Бу үлэҕэ отделение орто сүһүөх специалистара, профсоюзнай комитеттара, үлэ коллективын совета, сельсовет исполкомун председателлэрэ барыры кытталлара, өйдөтөр рэдэгэ олохтуура наадалаах.

Итини тэҥэ оттоон ылар кыаҕа суох дьоҥҥо ыам ыйыгар диэри туттарбыт 1 кг үүт иһин 1 кг от, оттон сайын кг аҥара от атыылыгар бэриллэр усулуобуйата эмиэ өҥөйуллуобута. Онон үүтү туттарыы иһин оттонуллар эбэтэр атыыланар от сүөһүрытын интэрэһиргэтэр лэх хаһаайыстыбаны баманна бары специалистар ылсан, хас биирдии ыалынан көрийэн кэпсэтэн, дуогабар түһэрсэн уонна үүт таһыллыытын тэрийэн ыытарбыт буоллар, ыаллар ордорунар үүттэрин, ханнык баҕарар усулуобуйаҕа туттарыа этилэр, барытын тэрийэххэ эрэ наада.

Ыччат сүөһүнү көрүүгэ былырыын эмтудайдар балыыынарыы өйөөн, 9 ыырдьаҕас 30 бороскуну арендай бэдэрээккэ тутан ыытатта. Саҥа усулуобуйа 3 варианнаан оҥоһулуннуо: кыстыкка, сылга уонна балтараа сылга көрүүгэ. Араас биричиинэлэриттэн үөхүн болдьохчо саскыттан ылыы аҕыйах. Ол гынан баран күүһүн кыстыгы туоратыыга дуогабардаһааччы эбиэ диэн эрэнэбит. Ыччат сүөһүнү көрүүгэ ыаллар эбэтэр биирдиилээн үлэһит оҥорор этэ чэпчэки себестоимостаах буолуохтаах. Ол иһин кини тэрийэн фонданан хамнаһын эбэтэр уонна бэриллэр ороскуот тар лимиттэрин кэмчилээбитин иһин бириэмийэ ылар. Хамнаһын фондатыгар хотугу надбавка, уоппуска барыта аҕыллар. Онон ханнык баҕарар тэрилтэҕэ үлэлиир киһи да, пенсионер да үлэлиэн сөп. Ол гынан баран пенсионер, 300 солк. иһиннэн пенсиятын эбэтэр буолан, пенсиялара быстарын ыарырҕатан үлэҕэ дуогабардаһаллара маассабайа суох.

М. МЕСТНИКОВА.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз кылаабынай экономиста.

КҮҮРЭННЭЭХ ҮЛЭҔЭ ТУРУНАН

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

муу күнү үлэлээн биэрэр, гэ ылыммыт эбэһээтэлистиҥэлэрин пилорамаҕа уонна борабиэнэ хатырыстаһыныгга коммунист, пенсионер Н. Г. Слепцов, Д. С. Кампеев, Н. Н. Ефремов І хайы-үйэ толордулар. Пилорама бородууксуйатын таһаарыыта, сыыр буолар маһы бөлөмнэһиигэ, о.д.а. үлэлэргэ үгүстэр уочаратыынан үлэлиллэр.

Тутуу маһын бөлөмнөөр сиргэ тиийэн пилорамщик Александр Тимофеевич Назаровы көрсөбүн. Александр урукку оттугэр совхоз нс суолларын оҥоруурга үгүс сыратын биэрбит опыттаах механизатор. Кини 1979 сылтан аҥы пилораманы баһылаан-ноһүлэн үлэлэтэр. Быйылгы курдук эльбэх тутуулаах сылга 600 кубометр пило-бородууксуйаны, ол иһигэр 400 устууна буруйуу, бөлөмнөөр таксе солкуобай хамнаһы төлүүргэ оройуоннаах агропромбанкка счет аһыллыбыт. Итэтэр системаҕа матырыйаалларын, мебели булуута үлэ ыытыллар.

Итэ курдук Болтоно боҕуолаах олохтоохторо, эдэрдиин, кырдьаҕастыын нэһилиэк кэскиллээх туттуутунан дьарыктаналлара, бары көрөөтэ үлэлиннхэмсэы сылдьаллара кыһыны үөрдэр. Киниилэр Улуу Октябрь бырааһынныгын көрсө саҥа кулуутанар баҕалаахтар.

Н. КЛАДКИН,
«СО» общ. корр.

Снимокка: (хаҥастан уҥа олороллор) Рома Седалищев, Игнатий Картузов, Тима Борисов, Николай Седалищев, Иван Иванов; (туралла) Петр Ефремов, А. М. Слепцов, Д. Д. Попов, биригэдьир Н. Е. Егоров, пилорамщик А. Т. Назаров, С. Я. Москвин.

БИҺИЭХЭ ЭППИЭТТИЛЭР

«Саҥа олох» б. дь. муус устар 19 күнүнээҕи 47 №-гэр Төлөйтөн Е. Ксенофонтова **«Төрөппүттэр кыһаҕабыт»** диэн суруга бачаэттаммыт. Онно Төлөйгө аҕыс кылаастаах оскуоланы аһар туһунан боппуруос катеҕориллыбыта.

Төрөппүт комитетын председателэ Е. Ксенофонтова, районо сэбиэдиссэйин эбээһинэһин толороччу М. Никифорова эппиэттиир:

«Мугудай» совхоз салаата, Төлөйгө аҕыс кылаастаах оскуоланы аһыы наадатын туһунан рэбэйдар этиилэриттэн саалайтаран, оскуола дьиэтин кэҥэтиини саҕалаата.

Оскуола дьиэтэ-уота тутуллан, сөптөох материальнай база тэриллиэҕиэ, райисполком Төлөйгө аҕыс кылаастаах оскуоланы аһары туруорсарга сөбүлэһэр».

КЭЛЭР КЭМҢГЭ ААН АРЫЙАН

Аан дойдуну тематыгар бэсиэдэ

Аан дойду бу нэдиэлэтээҕи олоҕун омуннааһына суох московскай диэн аатталаах сөп. Дьэ кырдьык, ханнык да событие советскай столицаҕа ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев уонна АХШ Президенэ Р. Рейган икки ардыларыгар кэпсэтиилэри кытары суолтатыттан хайдах да тэҥнэһэр ньаҕа суох. Бу событиены аан дойду бары уһуктарыттан бизнес тыһыынча журналистар сырдаттылар, ол бэйэтэ даҕаны икки саамай модун держава салайаччыларын көрсүһүүлэрин ханна барытыгар сүгкэнник интэрнэһиргэбиттэрин туоһулуур.

Барыллааһын түмүгү таһааран туран, кэпсэтиилэр кыттыылаахтара даҕаны, аан дойдутаҕы бэчээт даҕаны көрсүһүүнү ситиһиилээх диригэ төрүтү биэрэр хас да чахчылары чорботоллор. Туох ханнык иннинэ, советскай-американскай сыһыаннаһылар илэ-чахчы түпсан иһэллэрин көрсүбүү итэҕэтиилээхтик көрдөрбүтүн ким эрэ итэҕэйбэккэ хаалбыта саарбах. Ол ССРС-гар уонна АХШ-гар эрэ суолталаах буолбатах. Көрсүһүү туһунан бэйэтин отчуотун Англия хаһыата «Индепендент» «Илиҥнилэр уонна арҕаатылар чугасаһыылларыгар сүгкэн хардыы» диэн төбөлөөтө.

М. С. Горбачев уонна Р. Рейган билиҥнэ, төрдүс, көрсүһүүлэриттэн, сиэ-ҥэтиҥнуларга курдук, ураты улахан миэстэни сэбиленнини эбии проблемалара ыллылар. Журналистары кытары бэсиэдэлэһиилэриттэн өрүттэр иккиэн: бу уобаласка бөлөлөр-костер иннини сыҕарыйыы илэ баар, диэн бэлиэтээтилэр. Дьоҥуннаах сыалы — стратегическай кимэн киирэр сэрии сэбин 50 бырыһыаннаах сарбыйыы туһунан сөбүлэһиини — хас да хардыы оҥоһулуннна. Онуоха аналлаах кэпсэтиилэр Женевэҕа ыытыллаллар. Москватааҕы көрсүһүү олоҥо тэтимин биэрэр.

Эрэллээх буоларга бары торуттэр бааллар: ССРС уонна АХШ ыраата суох ыарахаттары туораттылар уонна сэбиленнини эбии суолтар киниин суолтар дьиҥнээхтик турдулар. Көрсүһүү хаамыытыгар орто ыраахха уонна чугас тиийэр ракеталары суох оҥоруу туһунан туттуурга киллэрэр ратификационнай грамоталары атастаһыы үөрүүлээх церемонията буолла. Сэбиленнини эбии историятыгар саҥа страница арылынна.

Оҥу таһынан байыаннай эйгэҕэ итэҕэйсиини бөҕөргөтүүтэ, бары уобаластарга биригэ үлэлээһини кэҥэтиигэ түмүллэр уопсай ис номохтоох кэккэ советскай-американскай доҥуоннар илии баттаннылар. Биир тылынан эттэххэ, советскай-американскай сибээстэри сайыннарар кыаҕы биэрэр тэрээһин иккиэн улам ордук чуолкайданаллар.

Лидердэр харахтарын далыттан региональнай кирсээннэр даҕаны туораабатылар. Өрүттэр иккиэн ханнык да кирсээн — Ближнэй Востокка да, Киин Америкаҕа да, Персидскай хомо зонатыгар да эбэтэр Африка соҕуруу оттугэр да буоллун — ити регион иитин быдан тас оттугэр тахсыан сөптөөх охсуулаах долгуну үөскэтэр дэлби тэбиннэн суоһуурун учуоттууллар. Ол эрээри ССРС уонна АХШ тыгаһын көрдүгэннэрин сүрүннээһин суолларыгар үөскүгэр туспа сыһыаны тутуһаллар. Вашингтон иннинэ күүгэ-күүһү тутуу ньматын турсуоҕар Советскай делегация Москватааҕы кэпсэтиилэргэ сэбиленнигэ афганскай проблеманы быһаарыы опытын ылларга ыытарбыта, афганскай проблеманы быһаарарга улуу державалар иккиэн биригэ суоллаһан үлэлиэхтэрэ баллэриллэрэ.

М. С. Горбачев бэлиэтээбитин курдук, билиҥнэ ыыллаҕастары политическайдык сыһыаннаһыыга олоҕуран суоҕаргэ дьиҥнээх ньаах баар буолла. Дьыала американецтартан тутуллар.

Көрсүһүү кэпсэтиилэр ис хоһоонноругар быһаччы сибээһэ суох, ол эрээри бэлиэ өссө бикир өрүттээх. Бу нэдиэлэҕэ үгүс дойдуларга бары телеэкраннарга, бары радиодолгуннарга дьоннор Советскай Союзу бэйэтин историятын тоту өҕүлүүлээх кэмигэр көрдүлэр уонна иһиттилэр. Дойду, остоох пропаганда токурутар снарядтэриттэн буолбакка, дьиҥнээх бэйэтинэн көҥүнэ. «Вашингтон пост» хаһыат биллэрэр аспект уопсайынан бу көрсүһүү ньлаабынай бэлиэлэриттэн биирдэстэриэн буолар диэн аҕалар. Кини Президент бэйэтин да хараҕар олбоҕо иста. «Рейган — диэн суруйар хаһыат, — Советскай Союзка бэйэтин өйүгэр оҥорон көрбүтүнэҕэр чыгха атын эйгэни көрбүтэ биллэн турар».

Оттон ол — улахана суох да буоллар, чугасаһыы бэлиэтэ.

В. ВАСИЛЕЦ. (ССТА).

✦ СОВЕТСКАЙ ТҮТҮҮ: ТЭРИЙЭР-МААССАБАЙ ҮЛЭ ✦

Үпкэ дьалайбат буолууттан

Пятилетка үһүс сылын бастаны кварталыгар ороҕуон бюджета дохуоттарга 91,2 бырыһыан толорулунна, эбэтэр былаанынан көрүллүбүт 2 мил. 976,2 тыс. солк. өннүгэр 2 мил. 714,9 тыс. солк. суумалаах дохуот киллэрилиннэ.

Былаан туолбатах бинир сүрүн бирчиннэтиэн сельскай Советтар, кийиллэр исполкомнара үпкэ үлэлэрэ мөлтөҕө буолла. Кийиллэр бу дьыалаҕа сокуонунан көрүллүбүт эбээһинэстэрин уонна быраабылаарын ситэ толороботтор итиэннэ туһамматтар. Быстахтык ыллахха, бюджеттаах учреждениелар экономикаларын ингэн-тогон үөрэтии кыаллыбат, сельсовет бюджетыгар эбии дохуоттары уонна туһаныллар ылык ис кыахтары көрдөөһүүгэ дьаһаллар толору ыллыыллыбаттар. Дохуоту биэриэхтээх 7 көрүүтэн барыта 260,3 тыс. солк. кыайан киирбэта. Олор маннык: государственнай уонна кооперативнай эргиэн таһаарын эргиирин былаанын толоруттан тутулуктаах кэһилиннэ дохуоттан, холостуой ийии, кийиэни көрдөрүү дохуоттуттан нолуоктартан, дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын барыһын коҥуя тоҕоруттан, иэтэх транспортан, госстрах барыһыттан, тутуруттан.

Ороҕуон 15 сельсоветыттан бюджет дохуоттарга былаанын 9-тара толордо. Ол эрээри бюджет дохуоттарга чаһыгар сорудахтарын толорбут даҕаны сельсоветтар атын источниктартан киириэхтээх дохуоттарын былаанларын тохтулар.

Үпкэ дьалайан, дьаныһан үлэлээбэт буолуу биллиэн даҕаны салгыннан барара дьиҥнээрэ. Холобур, ыам ыйын 25 күнүнээҕи туругунан киинэни көрдөрүүттэн дохуоттартан, госпошлинаттан, иэтэх транспорт средстволарыттан 8678 солк. киирэ илик. Быһаччы эпизоттаан уонна дьарыктаан сыта толороботтор итиэннэ туһамматтар. Быстахтык ыллахха, бюджеттаах учреждениелар экономикаларын ингэн-тогон үөрэтии кыаллыбат, сельсовет бюджетыгар эбии дохуоттары уонна туһаныллар ылык ис кыахтары көрдөөһүүгэ дьаһаллар толору ыллыыллыбаттар. Дохуоту биэриэхтээх 7 көрүүтэн барыта 260,3 тыс. солк. кыайан киирбэтэ. Олор маннык: государственнай уонна кооперативнай эргиэн таһаарын эргиирин былаанын толоруттан тутулуктаах кэһилиннэ дохуоттан, холостуой ийии, кийиэни көрдөрүү дохуоттуттан нолуоктартан, дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын барыһын коҥуя тоҕоруттан, иэтэх транспортт

ГЕРОЙ-ИЙЭНИ ЧИЭСТЭЭҺИН

Биллэрин курдук, быйыл ССРС Верховнай Советын Президиумун Ыйаарынан биһиги оройуонтан Хатылы олохтоохо **Ульяна Дмитриевна Макароваҕа** уон оҕону төрөтөн иитиитин иһин Герой-ийэ үрдүк аата иҥэриллэн турар.

Оҕо нэмүскэлин аан дойдутаабыт күнүн бэлиитинэ биэчэргэ **Герой-ийэ медалын уонна туһаннаах грамотаны** ССРС Верховнай Советын Президиумун аатыттан райсовет исполкомун секретара В. А. Федорова үөрүүлээх быһыыга-майгыга тутта.

Ульяна Дмитриевнаны үрдүк аатынан дьахтар оройуоннаабы комитетын председателэ А. Е. Гордеева, Субуруускай аатынан совхоз директора А. В. Ефремов, Хатылы отделениетын управляющайа П. В. Пудов уо. д. а. истиҥник эҕэрдэлэтиллэр, өйдөбүнньүк бэлэхтэри тутта-таатылар.

Н. КОРНИЛОВ,
сельсовет исполкомун секретара.

Сарсын — Айылҕа харыстабылын аан дойдутаабыт күнэ

СЫКТЫВКАР. Хотугу сир айылҕатын баайын кэлимник үөрэтин—ССРС НА Ураллаабыт отделениетын Комитаабыт Биологиҥа институтун үлэтин сүрүн хайысхата. Ученайдар почваны, үүнээйини уонна кыыл-суол эйгэтин рациональнайдык туһаныыга дьаһаллары быһаарыы төрүттэрин айарга үлэлиллэр.

Снимокка: младшай научнай үлэһиттэр Н. А. Рыжкова уонна А. Н. Лавренко институт гербарийдарын үөрэтэллэр.

В. Матыцин фотота. ССТА фотохрониката.

Хаарыан хампа күөх тыабыт

Сайын диэн тыл күөх сөлиэҥньэтин олохтоохо М. Сивцева «Саҥа олоххо» бөйөөлэги көҕөрдүү туһунан суруга эпиэтэ суох хаалла быһыылаах, туох да дьаһал ылыллыбыта биллибэт, оттон сайыммыт эмиэ субу тиийэн кэллэ. Ити курдук сылтан сыл аайан иһэр, биһиги күннээҕи түбүккэ үтүрүттэрэн, кэскиллээх дьыаланы кэнниҥ быыстаанга хаалларан иһэбит. Үгэс курдук, кэскиллээх дьыала киһини күн бүгүн кэлэн ыытыллыбат, ыксаллат, онтон дьон онно албыннатан эйдээн кэтутүүгэ хаалларалар. Ол эрээри ол эйдэҥ хаана эрэ тиийэн ситэн ылар. Биһиги тыаҕа сыһыамыт эмиэ оннук буолуоҥ сөп.

Сотору-сотору ойуур баһаардарын, тыаны көҥүлэ суох кэрдии туһунан истэбит. Аны кэлик сылларга курааҥ буолан, былахтаах диэн аттаах бөйөлөөх чараҥмытын кэбилээн эрэбит. Дьиҥнээн, былаахха солоохуннар, баһыналар, суоллар ыытыларыгар үүммүт хатыҥнары ылыллыахтаах этэ. Оттон дьыалаҕа үксүгэр оннук буолбатах: чэгиэн хатыҥ чараны алдьатыы эйбэх. Куорат-тыыр айан суолун ыытыытаабы хатыҥнары сэллээн кэбиспиттэрин иһин кэрээт—дьик гынар. Ити доҕоттоор, ыыллыы быһыы буолбатах дуо?

Эмиэ сайын кэлэ. Эмиэ былахтаабын саҕаланыаҕа. Ол кэмтэ ойуур эдэр доҕотторо, лесхоз үлэһиттэрэ күүскэ үлэлиэхтэрин, итинник быһыыны таһаартарымыахтарын наада. Оттон бөйөөлэги көҕөрдүүгэ сельсовет исполкома туох былааннаабыай?

Е. КАЖЕНКИНА.

ДЬАХТАЛЛАР СПАРТАКИАДАЛАРА

60-с сыллар саҕаланыылларыттан биһиги оройуонмутугар дьахталлар спартаниадалара ыытыллар. Ити күрэхтэһиилэргэ республикаҕа биллэр спортсменкалар үүммүттэрэ. Ол эрээри кэлин алта сылга спартакиада уонулла сылдьан барен, быйыл уота-күөҥэ хаттаан күөдүйдэ.

Ыам ыйын 29—30 күннэригэр 13 нэһиилэк, оройуон киниин уонна ОАПХ хамаандалара оройуон киниин стадионугар мунньуллар. Күрэхтэһиилэргэ кыттыыны ыла 375 спортсменка кэлбиттэр.

Үгэс быһыытынан, күрэхтэһиигэ кыттааччылар парадтарынан спартакиада саҕаланна, Манна баллар спортивнай эйгэҕэ аатта-суоллара иһиллэ плик эдэркээн кыргыттар, спорт ветераннарын аатын сүкпүт эдьыйдэрбит Д. Кладкина, Е. Абхимова, Е. Герасимова, А. Оконешникова уо.д.а. өссө бастакы спартакиадаларга ситиһиилээхтик кыттыбыттара.

Эҥэрдэ тылы дьахталлар оройуоннаабы советтарын председателэ А. Е. Гордеева этэр. Спартакиада былаабы өрө күөрэйэр.

Сонно туга быһыйдар 100 м сүүрүүлэрэ саҕаланнар. Бахсы быһыйа Н. Федорова биэтэккэ 15,5 сек. кэлэн урутаата. Н. Адамова (оройуон киниэ) иккис, А. Пермякова (Мугудай) үһүс миэстэлэри ыланнар, хамаандаларыгар бастакы үөрүүлэри ааллылар.

400 м сүрүүгэ И. Пермякова (Мугудай) 1 мүн. 18,1 сек, бириэмэни көрдөрөн бастаата. Н. Адамова бу да сырыыга иккис миэстэттэн түспэтэ. Болугуртан М. Макарова үһүс буолла.

800 м сүрүүгэ Хонтоҕо спортсменката С. Иванова 3 мүн. 2,1 сек. бириэмэлээх бастаата. А. Макарова (Сылаҥ), А. Литвинцева (Мугудай) туһаннаабыынан иккис, үһүс буоллулар.

Хаһан баҕарар буолларын курдук, саамай дьон болҕомтотун тардыбыт күрэхтэһиинэн эстафета буолла. 800 х 400 х 200 х 100 м сүрүүгэ 5 мүн. 10,8 сек. кэлэн Бахсы хамаандата инникилээтэ. Иккиһи— мугудайдар, үсүһү—хонтоҕолор ыттылар.

Эбиэттэн иккиэн икки бөлөҕүнэн хайдан 4 сетинан волейбол соньюнно. Бу күрэхтэһиигэ ордук хатыһылаахтык барда. ОАПХ бастакы, Хайахсыт иккис, Мугудай үһүс буолулар.

Нуучча дуобатыгар [illegible]йуон киниин, саахымаҥа Хатылы хамаандалара бастаатылар.

Икки күннээх күрэхтэһиилэр түмүктэннилэр. Уопсай түмүккэ ОАПХ хамаандата бастаан таҕыста. Мугудай иккис, Бахсы үһүс буоллулар. Кыайыылаахтар дипломнарынан, анал бириистэринэ наҕараадаланнылар. Үчүгэй көрдөрүүлэри тиспиттэр тыа спортсмендэрэ оонньууларга барар сборга хааллылар.

Спартакиаданы иккилии сыл буола-буола тыа сирин оонньууларын корсо ыытарга быһаарылынна. В. Кривошапкин, М. Фаллатов, А. Доҕоруттов, П. Барахсанов көрүнэриннэн судьуйалааннар тэрийэр комиссияҕа улахан комедиу онгорбуттарын иһин махтанабыт.

Күрэхтэһиилэргэ кыттааччылар да, көрөөччүлэр да элбэх киһи мустан төбүрүгүннэн бастылар. Ол эрээри буфет үлэлээбэтэ, утах атыылламмата. Ити итээс кэлэр эттүгэр туоратыллыан наада.

К. МАКАРОВА.

Редактор Н. Е. Макаров.

Олоҥу-дьаһаҕы хаччыйыыга производственнай управление столярнай сыаҕа нэһиилэнньэттэн **дьэ нс тэрилин ерөмүөннүүргэ** сакаастары ылар. Саҥаны 21-147 №-дээх телефонунан биэриэххитин сөп. Саҥаас ыал дьиэтигэр тиийэн оноҕуллуллар.

Олоҥу-дьаһаҕы хаччыйыыга Алексеевскай оройуоннаабы управлениеҕа химчисткаҕа **сакаастары биэрбиттэр бир.икки күн иһинэн** кэлэн ылыллыттыгар. Хойутуур түбэлтэҕитигэр Ытык-Куөлтэн ылларга күнэллиэххит диэн сэрэтиллэр.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

«Мугудай» совхоз Мараҕаайытаабы, Толой Дириҥнээҕи, Чыаппаратаабы, Толооннооҕу отделениеларыгар бу дьыл бас ыйын 3 күнүттэн оттуур ходуһалар, баһыналар ыытыларын **аҥыраны дьаатталыын** саҕаланна. Онно, чуолаан Хайаада, Бугуллаах, Арагастаах, Мэҥиэйэ киниэллэр. Бу сирдэргэ **40 хонук устата лууктааһын уонна суоҕуну, сылгыны мэччитин бобуллар.**

ДИРЕКЦИЯ.

ССКП райкома, райсовет исполкома ССРС Государственнай бириэмийэтин лауреата Толстоухов Михаил Семеновичка таптыыр уоллаа

ТОЛСТОУХОВ Николай Михайлович

соҕумардык өлбүтүнэн бэйэлэрин кутурҕаннарын биллэрэллэр.

«Мутудай» совхоз дирекцията, парткома, профкома, комскома ССРС Государственнай бириэмийэтин лауреата Михаил Семенович уонна Анна Никокентьевна Толстоуховтарга таптыыр оҕолоро Өлүохүмэтээҕи техникум үорэнээччитэ

ТОЛСТОУХОВ Николай Михайлович

соҕумардык өлбүтүнэн бэйэлэрин кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр оҕобут, быраапыт, убайбыт, аймахпыт

ТОЛСТОУХОВ Николай Михайлович

соҕумардык өлбүтүн барыта табаарыстарыгар, биллэр дьонугар, дириҥник курутуйан туран, иһитиннэрэбит.

Ийэтэ, аҕата, убайдара, быраатара, балыстара, аймахтара.

Чурапчы сельпотугар бастайаннай үлэҕэ **пекардар, повардар, кондитердар, рабочайдар** наадалар. Үлэҕэ киириэхтэрин баҕалаахтар сельпо хонтуоратыгар үлэ чаһыгар кэлэн кэпсэтиһиҥ.

Телефоннарбыт №№-рэ: 21-799, 21-652.

Сельпо администрацията.

Чурапчытаабы оҕо спортивнай оскуолатынан 1980 сыллаахха Захаров Петр Семенович аатыгар бэриллибит «Б» сериялаах 565888 №-дээх аттестат сүүрүүгүнэн, дьиҥэ суоҕунан ааҕыллар.

ССКП райкома, райсовет исполкома советскай эргиэн туйгуна, «Бочуот Знака» орден кавалера, ССКП кырдьаҕас чилиэнэ

МАКАРОВ Федор Васильевич II

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэй кэргэнигэр, оҕолоругар, аймахтарыгар бэйэлэрин кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Райпотребсоюз уонна Сылаҥ сельпотун бырабылыанньалара советскай эргиэн туйгуна, «Бочуот Знака» орден кавалера, үлэ ветерана, ССКП чилиэнэ

МАКАРОВ Федор Васильевич II

өлбүтүнэн бокуонньук кэргэттэригэр, аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын биллэрэллэр.

«Чурапчы» совхоз салаатата, Сылаҥ сельсоветын исполкома советскай эргиэн туйгуна, «Бочуот Знака» орден кавалера, үлэ ветерана, ССКП чилиэнэ

МАКАРОВ Федор Васильевич II

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, бары аймахтарыгар бэйэлэрин кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Таптыыр кэргэним, аҕабыт, эҥэбит, аймахпыт

МАКАРОВ Федор Васильевич II

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүн табаарыстарыгар, биллэр дьонугар, дириҥник курутуйан туран, иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, кийиттэрэ, күтүөттэрэ, сиэттэрэ, аймахтара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 26 «а». ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уопсай—21-505.

«Саҥа олох» райкомэ КПСС и районнаго Совета народных депутатов Якутской АССР. («Новая жизнь») — орган Чурапчинского

Индекс 54967. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР. № ЗАКАЗА 67. Объем 1 печ. лист. с.Чурапча ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 4015 экз.